

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:2298

av Ulrika Karlsson i Uppsala (M)

Proportionalitetsprincipen vid fackliga stridsåtgärder

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en proportionalitetsprincip vid fackliga stridsåtgärder och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den svenska modellen är ett beprövat system med två parter som representerar arbetstagare respektive arbetsgivare. Förhandlingar mellan dessa parter sker utan inblandning från staten. Det vilar således ett stort ansvar på dessa parter, vilka måste agera omsorgsfullt för att bibehålla trovärdighet och förtroende från medborgarna.

För större företag är kollektivavtalen en praktisk lösning. Den svenska modellen har fungerat relativt väl inom arbetsrätten för stora och medelstora företag. Konstruktionen av modellen är dock inte alltid ändamålsenlig för små företag, med endast en eller några anställda.

Under de senaste åren har vi sett hur olika fackförbund har visat sitt missnöje i olika förhandlingar genom aktioner som tidvis har överskridit rimlighetens krav. Bland annat har det manifesterats genom strejker där inte endast medlemmar i det förbund som strejkar deltar utan även andra fackliga förbund. Konsekvenserna kan bli förödande för såväl det enskilda företaget som den enskilde anställde. Till skillnad från många andra länder saknas det i Sverige krav på proportionalitet liksom att i flera länder är även sympatistrejker förbjudna och ventiler för att värna fredsplikten införda.

För mindre företag kan utdragna strejker och sympatistrejker medföra så pass ödesdigra konsekvenser som en konkurs. Blockader skrämmer iväg kunder och med

exempelvis utebliven sophämtning skapas en hälsofarlig miljö och arbetsplats. Bakom dessa tvister kan det ligga en ovilja att skriva på ett kollektivavtal, trots att rådande arbetsförhållanden är accepterade av de anställda samt likvärdiga de kollektivavtalsenliga villkoren. Att värna den svenska modellen behöver inte stå i motsättning till att värna svenska företag, dess anställda eller avtalsfriheten. Att tvinga fram en konkurs genom blockad och sympatiåtgärder står inte i proportion till målet – att förmå någon att skriva under ett valfritt avtal.

Det statliga betänkandet SOU 1998:141 från år 1998 är tydligt med vad en proportionalitetsprincip skulle innebära. Det föreslås att rätten till stridsåtgärder begränsas genom införandet av en sådan princip. Proportionalitetsprincipen utgår från relationen mellan en vidtagen stridsåtgärd och skadan den förorsakar. En stridsåtgärd som förväntas leda till skada eller annan olägenhet, och som står i uppenbart missförhållande till åtgärdens omfattning, ska kunna förklaras olovlig.

För att uppnå en harmoni på arbetsmarknaden och i samhället behöver vi se över möjligheten till tvångsskiljedom för att tvinga parterna till ansvarsfulla avtal. Vi bör även se över möjligheten att förbjuda fackliga organisationer att vidta stridsåtgärder mot företag där organisationen saknar medlemmar samt förbjuda samhällsfarliga konflikter.

Det vore naturligtvis bäst om parterna självmant kunde komma överens om en proportionalitetsprincip. Då detta inte alltid är möjligt kan det finnas anledning för regeringen att överväga lagstiftning i syfte att modernisera spelreglerna och stävja missbruket av konfliktvapnet på arbetsmarknaden.

Ulrika Karlsson i Uppsala (M)